

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jan Kratochvíl: Marxismus, neomarxismus – přístupy ke vzdělávání

Předložená bakalářská práce je z nemnoha bakalářských či diplomových prací, které se na naší katedře věnují filosofickým aspektům vzdělávání. Už proto je možné zvolenou disciplínu uvítat. Další nevšední skutečností je volba tématu. Při zdůvodňování jeho volby J. Kratochvíl přesvědčivě zdůvodnil nosnost marxismu (resp. jeho vybraných směrů a stadií vývoje) pro rozbor individuálních a společenských aspektů vzdělávání, a to i v současném kontextu globálních sociálních změn.

V úvodu své práce autor označuje marxismus za pestrý směr s mnoha odnožemi, z nichž si vybírá zejména kritickou teorii společnosti a s ní spřízněné autory a myšlenkové proudy. Právě kritičnost vůči strukturaci kapitalistické společnosti je (nikoli překvapivě) typickým znakem, jenž spojuje představené autory a ideje, nicméně je možné zmínit i cennou přítomnost sebekritičnosti, který je obsažen v komentářích k diskutovanému směru.

Text práce tvoří čtyři kapitoly. První dva celky představují myšlenkový vývoj marxismu, který se – tak jako u každé sociální teorie – formuje na základě snahy stanovit základní rysy člověka jako sociální bytosti a celku společnosti. Odsud se odvíjí identifikace rolí a možností, jež hraje a může hrát vzdělávání. Zbylé dvě kapitoly probírají téma vztahu hodnot a vzdělávání a také role školy v moderní společnosti, jak je lze nahlížet funkcionalistickou a marxistickou (resp. kritickou) perspektivou.

Podoba předloženého díla dokládá autorův dobrý přehled reprezentativních filosofů a jejich myšlenek. Hlavně obecnější charakteristiky marxismu prokazují schopnost samostatného přístupu, jenž je prostý závažnějších nepřesností a vyznačuje se rozvíjením a srovnáním vybraných témat a závěrů obsažených v západním marxismu. Oceňuji, že práce je zakotvena v určitém přístupu, který je zároveň, jak jsem již uvedl, kriticky reflektován.

Pokud se v obsahové části přeci jen vyskytují nedostatky, jedná se z hlediska celku práce o drobnější záležitosti – např. ne zcela šťastně je 3. kapitola nazvána „Vzdělání“, vhodnější by bylo „Vzdělávání“. Je škoda, že pojem edukace se vyskytuje až v závěru práce. Použitá definice celoživotního vzdělání (s. 45) není zcela výstižná. Nabízí se otázka, proč nejsou využity překlady Adorna, které se objevily v poslední době, a charakteristika první generace frankfurtské školy se do značné míry omezuje na Fromma. Pominut je tzv. analytický marxismus. Čtvrtá kapitola věnovaná škole by jistě mohla zmínit vazbu mezi problémy školy a vzděláváním dospělých.

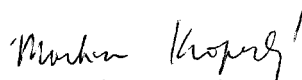
Z formálního hlediska lze uvést několik nedostatků. Na s. 15 nacházíme nepřesnou formu citace v citaci. Sartre uváděný na s. 31 s datací 2002 je v soupisu bibliografických citací uveden s letopočtem 2004. Parafráze a citace neuvádějí předepsanou zkratku „s.“. Odkazy na jiné (sub)kapitoly v poznámkách pod čarou by měly kromě čísla odkazovaného celku uvádět také zkratku „kap.“, ale to jsou pouhé detaily.

Soupis bibliografických citací obsahuje přiměřené množství kvalitní literatury, ta je v textu využita v souladu se stanovenými pravidly. Zohledněny jsou i cizojazyčné tituly.

Celkově práci hodnotím jako originální a podnětnou.

Doporučuji k obhajobě.

14. 6. 2010

PhDr. Martin Kopecký, Ph.D.

W. 1. 1. 1